

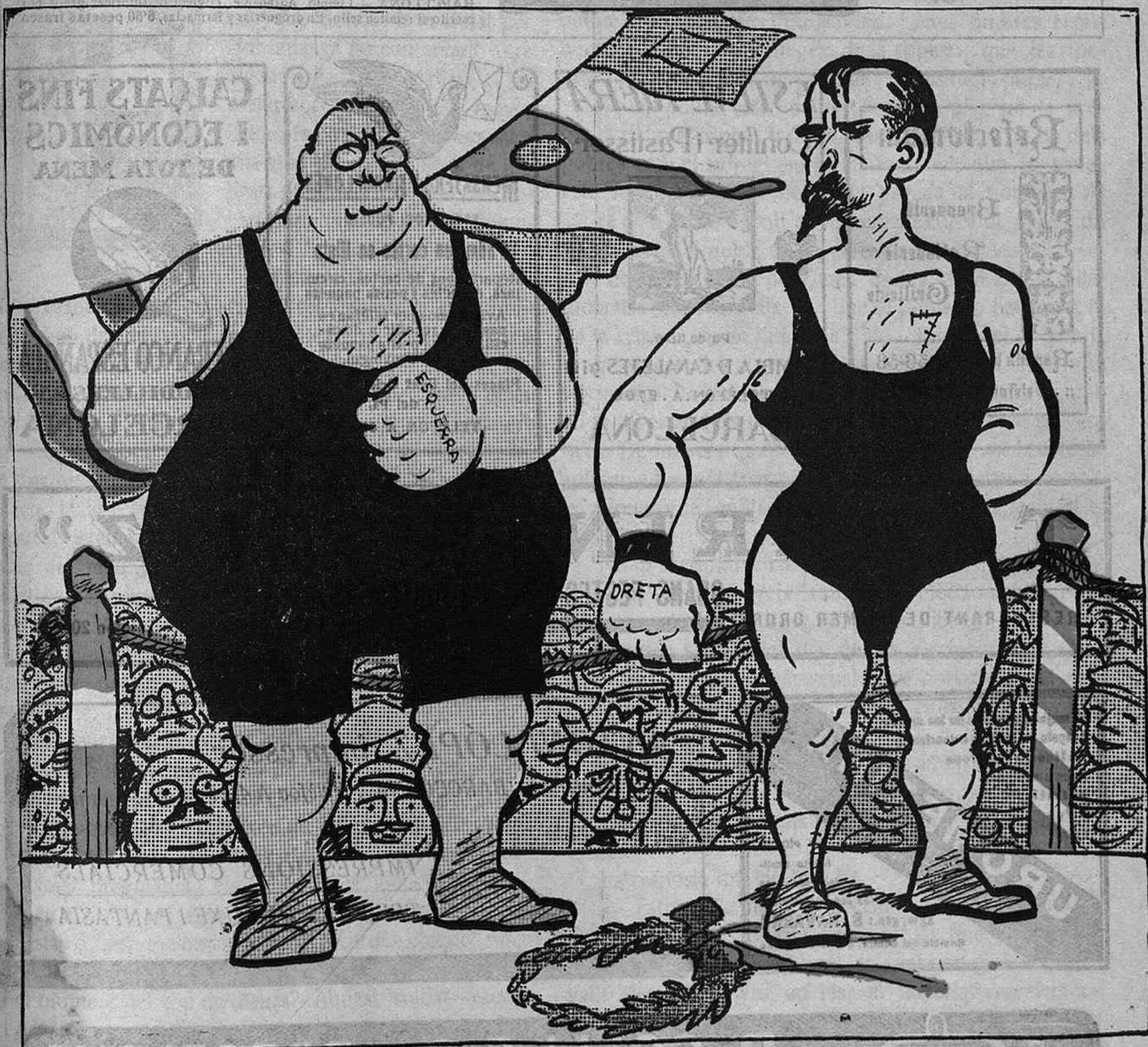
L'ESQUELLA DE LA TORRATXA

Periodic humoristic

Núm. 2043 :: ANY XL

10 cèntims — Atrassats 20

BARCELONA 22 DE FEBRER DE 1918

CAMPIONAT BLECTORAL

— Comencem?
— Comencem.

PERFUMES NOVOS amb LOCIONS de MYRRURGIA

Calvicies-Caspa-Caida del CABELLO

CAPILAR AMERICANO

del famoso especialista Dr. MEZQUIDA. — ¡Éxito grandioso! — Tratamiento médico. «América Clínica», Plaza Buencases, 2, pral., BARCELONA. — Limpio. Agradable. Higiénico. Informes gratis por escrito si remiten sello. En droguerías y farmacias, 6'50 pesetas frasco

Refectorium

Brasserie
Pâtisserie
Grilleries

Rambla del Mig, 36-38
:: Telèfon A 4646 ::

ESTEVE RIERA Confiter i Pastisser

Pa de luxe

RAMBLA D CANALETES 9111
TELÈFON. A. 2766
BARCELONA

MENSAJERO BARCELONÉS

ESCRIPTORI PÚBLIC

S'admeten cartes en llista

Repartiment de cartes, circulars, esqueles i petits paquets

Avisant-nos per telèfon es passen a recollir a domicili, cartes i petits paquets per a on convingui

Places del Beat Oriol
i del Pl, núm. 10
TELÈFON A 4499

CALÇATS FINS I ECONÓMICS DE TOTA MENA

LA FRANCO ESPAÑOLA
ESCUDELLERS, 25
BARCELONA

TABARIN "MORITZ"

GRANS FESTES TABARINESQUES

RESTAURANT DE PRIMER ORDRE

Plaça Sepúlveda, 183 :: Telèfon 2044 A

El mejor disolvente de los uratos
Asepsia de las vías urinarias
Cálculos nefríticos
Reuma articular
Nefritis
Tifus
Gota

UROMETINA

LAMBIOTTE HERMANOS
Sinonimos: Urotropina - Hexametileno tetramina - Formina

PÍDASE
folleto explicativo. Muestras

a los señores médicos

Agto. gen.: S. NAVARRO

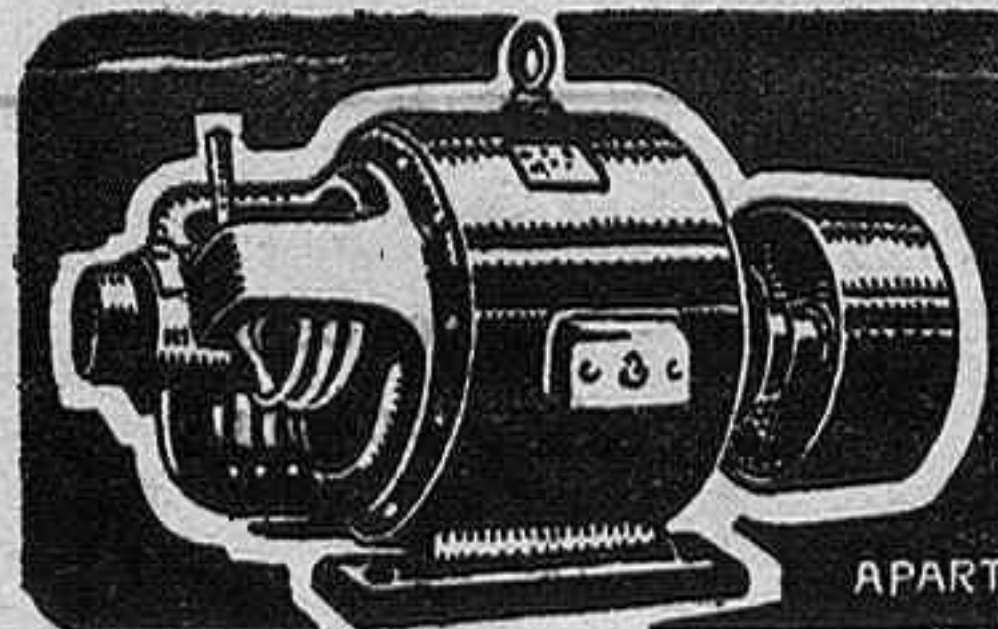
Rambla del Centro, 8 y 10-Barcelona

ANTONI LÓPEZ, impressor

Olm, 8, interior : BARCELONA : Telèfon A 4115

IMPRESSIONS COMERCIALS

TREBALLS DE LUXE I FANTASIA

R. COLLI S.C. - BARCELONA

Representants i Depositaris de la Casa

ERCOLE MARELLI & C. - MILAN - MADRID

MOTORS - ELECTRE-BOMBES - ALTERNADORS - TRANSFORMADORS
DINAMOS - VENTILADORS - ETC. - DEMANIN-SE PRESUPOSTOS

APARTAT 189

MÉNDEZ NUÑEZ Nº 17.

TEL. A 1249

ELECTORAL

Un amic que ha deixat la ciutat per la muntanya no conservant altre lligam ciutadà que el diari, el llibreter corresponsal i les meves lletres; me'n envia una, resposta a una altra de meua, plena de notícies electorals, que ha desconcertat una mica la meua fè democràtica. Aquí va:

—Estimat Paradox... Per aquí se presenten un caciquista i un regionalista. Els republicans han decidit votar an En Besteiro. Aquest any En Besteiro fa de Pi i Margall, quan sortia per aquella votació dispersa, però verdaderament nacional, que'n deien elecció per acumulació. Consistia en sumar el número de sufragis obtinguts en tots els districtes, i si arribaven a una quantitat que he oblidat, En Pi, o qui fos, obtenia l'acta. Haig d'ésser franc, jo no sé si realment ha existit aquest sistema electoral, però quan era infant, els federals del meu poble votaven al Mestre, assegurant que sortiria per acumulació. Ara, alguns federals supervivents i els seus fills, votaran an En Besteiro, i com que en cent pobles de Catalunya i en mil d'Espanya faràn igual, es molt possible que el professor encadenat se quedi sense acte.

Aquests que voten an En Besteiro són els demòcrates purs. Són els enamorats de tot lo llunyà i misteriós, que estimen un home que el seu poble no sab qui és i que tot votant-lo percebeixen un íntim plaer democràtic. Però no són més que mitja dotzena. Els altres són els electors pragmàtics, els demòcrates noucentistes. Se venen el vot, i ara encara no saben si votaran pel regionalista o pel caciquista. ¿Te'n recordes d'aquell petit poema de l'Azorín, en el qual pintava l'agonia del Crist i el moment del cop de llança? Aquest soldat—escrivia l'Azorín—que fereix al Crist, avui seria elector. Cert, però no votaria an En Besteiro, se vendria el vot.

An a mi no m'indigna aquesta venalitat rural. Tant el candidat regionalista, com el caciquista, no cerquen més que el profit o la vanitat. Els pagesos saben que el vot val diners i que hi ha qui el compra, com si fos oli o vi. Se'l venen i completen la suma destinada a l'ad-

quisició d'un porc o d'una eina o de llevor, es a dir, aquell pecat polític serveix per a ampliar la seva vida. Al cap de temps, el vot venut, se transforma en llonganica, en vi, o en pa nostre de cada dia.

No fa gaire, un diputat regionalista, va donar per cada vot un porc. La fórmula democràtica de «un home un vot» se transforma així: «un home, un porc». ¿Com seria cuidat i engreixat aquell porc electoral, present del senyor diputat? Les botifarres sortirien aquell any més gustoses i les llanganices més perfectes. Aquells pagesos que aplicaven als productes típics de la terra la seva venalitat, digues ¿no feien més per la pàtria que els electors incorruptibles que havien dut al Congrés un diputat obtús? ¿No seria més grat als déus i a les ombres republicanes la domèstica alegria de la pagesia, que les torpeses parlamentàries dels elegits pels sufragis purs?

Aquell polític castellà que preguntà, plagiant la pregunta d'un escriptor francès, què afegiem a l'olla dels pobres amb el sufragi electoral, ignorava que la papeleta seria una mena de bitllet pagada al portador. Al obre se li donava amb el vot, cinc, deu, vint duros, un porc, i si en el poble existia un esperit de col·lectivitat, un troç de carretera, un pont, una escola, o un cine. La democràcia concedia així lo que el poble no havia tret ni de la reialesa, ni de l'església. Per tot, pel rei o per la santa església feien pagar, en sang o tributs o en delmes i primícies. La democràcia donava, primer un dret, amb ell la llibertat d'usar-lo, i finalment la possibilitat de vendre'l. De manera que'l pagès venent-se el vot fa acte de sobirania i a més treu profit. En Posada Herrera no se'n va adonar que'l millor negoci que'l poble ha realitzat es el de les eleccions.

No'm recriminis. He arribat a creure que'l troç de carn que'l pagès fregeix la nit de les eleccions i el vi que li canta en la boca, caigut del porró lliberal, son les úniques coses santes del dia de les eleccions. I en últim terme, val més un paper venal per a portar alguna cosa a la família, que no pas un candidat ciutadà, un don Joan Pich, comprant una acta.

Envíem el nou llibre d'En Rusiñol, *En Josepet de Sant Celoni*. Vui saber com els pagesos poden arribar a ésser regidors, o diputats per Barcelona. El teu amic.—Carles.»

La resposta fou laconica.

«—Estimat Carles: Les eleccions rurals podrien tenir una fàcil sol·lució, idealista i profitosa: que els pagesos votessin pagesos. Vist que les idees no granen per les valls i les muntanyes, apel·lar al materialisme electoral. Un regionalista català no s'entendrà mai amb un diputat castellà, però un pagès del Priorat fraternitzarà sempre amb un altre pagès d'Alacant, i un de la plana de Vic, amb un d'Extremadura. Anirien al Congrés, no a parlar, sino a obtenir guanys.

En quant a don Joan Pich, he començat a sentir per ell una discreta admiració. No xerra, no escriu, no s'ex-

hibeix pels mítings. Ple d'humilitat paga i calla. ¿Qui sab si no'ns trobem davant d'un home amb ignorades sabiduries? Per de prompte té una força, ben moderna, la voluntat de riquesa i de poder. ¿Per què no hem de creure que la pot aplicar als afers públics? Mira, avui, he estat fullejant un llibre d'anècdotes espanyoles i he trobat un retrat que m'ha sorprès. Era el retrat de don Josep de Salamanca, el famós financier que arribà a ministre d'Hisenda d'Isabel II. ¡I era la mateixa cara que la de don Joan Pich i Pon! ¿Qui sab, senyor els destins de aquest homel»

PARADOX

Aquest número ha sigut revisat per la censura militar

El pardal foll o les rates malicioses

Feia una nit dolenta, però dolenta de veres, pluja i més pluja, i un vent glaçat i furiat. El nostre pardal se cansa d'estar-se arrapat a les branques gronxadores del plàtan de la Rambla i, emprenent el vol, se fica per un forat a un sostre mort.

Allí no hi havia vent ni aigüa, era una arcova confortable; qualsevol dormís estarrufat damunt un arbre, poguent-ho fer amb les plomes llises i calentonet. L'home, vui dir el pardal, se col·loca damunt l'últim barrot d'una cadira vella i, després d'encomanar-se a Déu, anava a deixar-se gronxar per la sòn quan una veu prima i punxadora el sobtà:

—Qui hi ha en aquí? Qui hi ha?

El pobre pardal acostumat a la llum del dia no veia res, després de fixar-s'hi molt distingí dos puntets blaus que brillaven en la foscor i tot tremolós respongué:

—Sóc un pardal mort de fret que he cercat redós; i vostès qui són?

—Sóc una rata.

—Dugues.

—Una.

—Dugues, senyora rata, en té una altra al costat, jo bé li veig el fanalet.

La rata al compendre que li prenién els ulls per fanals se posà tota cofoia però ensemps volgué burlar-se d'aquell desgraciat ignorant que no podia apreciar lo fi del seu morret, lo llarc dels seus mostatxos, l'elegància del seu còs i la gràcia de la cua. A tal objecte feu un llarc xisclat cridant a les seves germanes i amb dos mots

dits en veu baixa, les posà al corrent de lo que volia fer. Les rates entraren totes amb els ulls clucs i caminant de puntetes de manera que el pardal no-vegé res. Aleshores la rata gran cridà:

—Pardal!

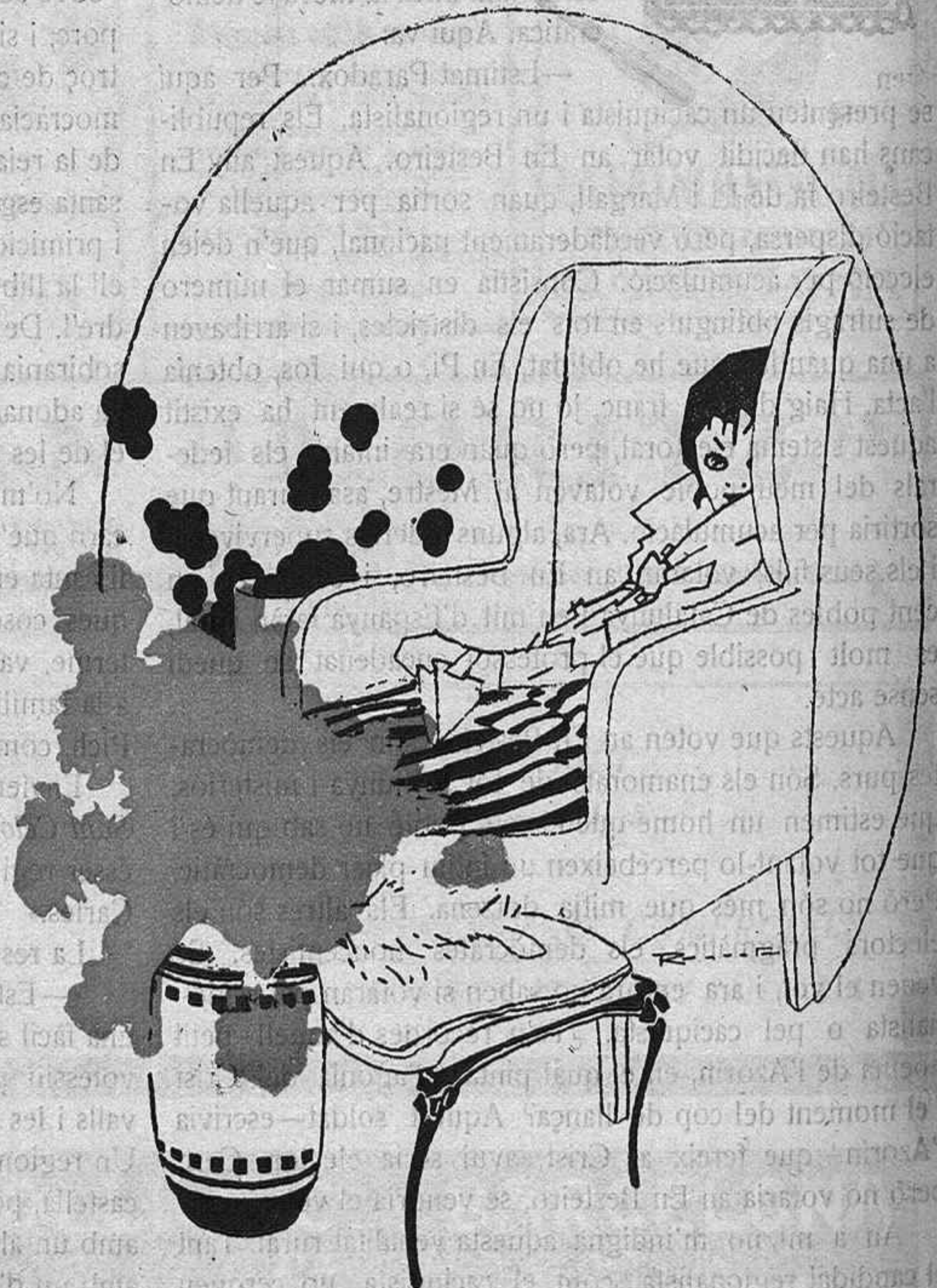
—Què?

—Quants fanals veus?

—Dos.

—Prepara't a veure'n mil; en honor teu farem la dança de les llanternes, cosa meravellosa que no poden fruir els reis ni els prínceps més poderosos. Obre els ulls oh! pardal i resta meravellat perquè lo que vas a contemplar podràs explicar-ho an els teus fills i aquests an els teus nets i aixís succesivament fins a l'última generació la qual ja dirà que eres un embustero. Val

I totes les rates obriren els ulls i com que eren moltes, moltes, el sostre mort esdevingué com un cel estel·lat d'aquells que només se veuen en les nits d'agost o de desembre. Quan el pardal hi estava més embadalit començaren a ballar, sempre de puntetes i feien trenats difícils, graciosos cercols, avençaven, tornaven endarrera i finalment en un galop foll corrien d'ací d'allà produint

COMENTANT EL QUINT LLOC DE LES CANDIDATURES

—Diguin lo que vulguin, jo més m'estimo un Pich que un Batlle.

l'efecte de que en una nit determinada el cel estel·lat de que parlavem s'hagués tornat boig.

Començà a clarejar, no més una punta, i les ràtes fogiren deixant al pardal amb un pam de bec obert. Sortí el Sol, se pentinà la bestia i au! a buscar-se-la, però preocupat amb la seva aventura. Prou tornà al sostre mort, no hi hagué més ball. Veia passar uns llumets corrent i prou. No l'inquietaven però tampoc feien cas d'ell.

Ve't-aquí que un dia un company li proposà una excursió i pujaren al Tibidabo; menjaren se divertiren i a l'anar-se'n a dormir son amic li digué:

—No fiquis el cap sota l'ala encara.

—Perquè?
—Espera't home que veuràs les lluminaries.

El cor del nostre pardal feia: trap, trap, trap, mentres s'encenien els fanals de Barcelona, estava amb els ulls oberts i amb una expressió d'anhel.

L'amic preguntà:
—T'agrada, eh?
—Sí, però quan comencen?
—A què?
—A ballar.
—I ara?
—Sí, sí, quan jo els vegi una altre vegada ballaven i molt rebé.

S'entocudí en això i fou tingut per foll per culpa de les rates.

LETTA

—El gordol... Mañana salel...

Qüestió de gustos

Got de barreja

M'agrada la negra nit
i el somriure del rei Sol;
l'oliós gust del bunyol
i els forts gemecs que fa el llit.

M'agrada senti el remor
de la corrent cristallina;
m'agrada molt la gallina,
els alls tendres i l'amor.

M'agrada l'immensitat
perquè té moces piteres,
que amb ses xarmantes pitreres
adornen nostra ciutat.

M'agrada petonejar
els llavis de les ninetes;
m'agraden les farinetes,
el vi ranci i el dançar.

M'agrada la lluna plena;
el clotet de l'hermosura...
els bells càntics, la pintura...
les llàgrimes de la Pena!

M'agraden les dones nanes,
les xatetes, les molçudes,
les morenes, les peludes,
les ploroses, les ufanes;
m'agraden els cacauets
i el dolç mirar de les nines,
les rialles femenines...
i anà al llit sens calçotets.

M'agraden les cuscunilles,
els tomàtecs, els melons,

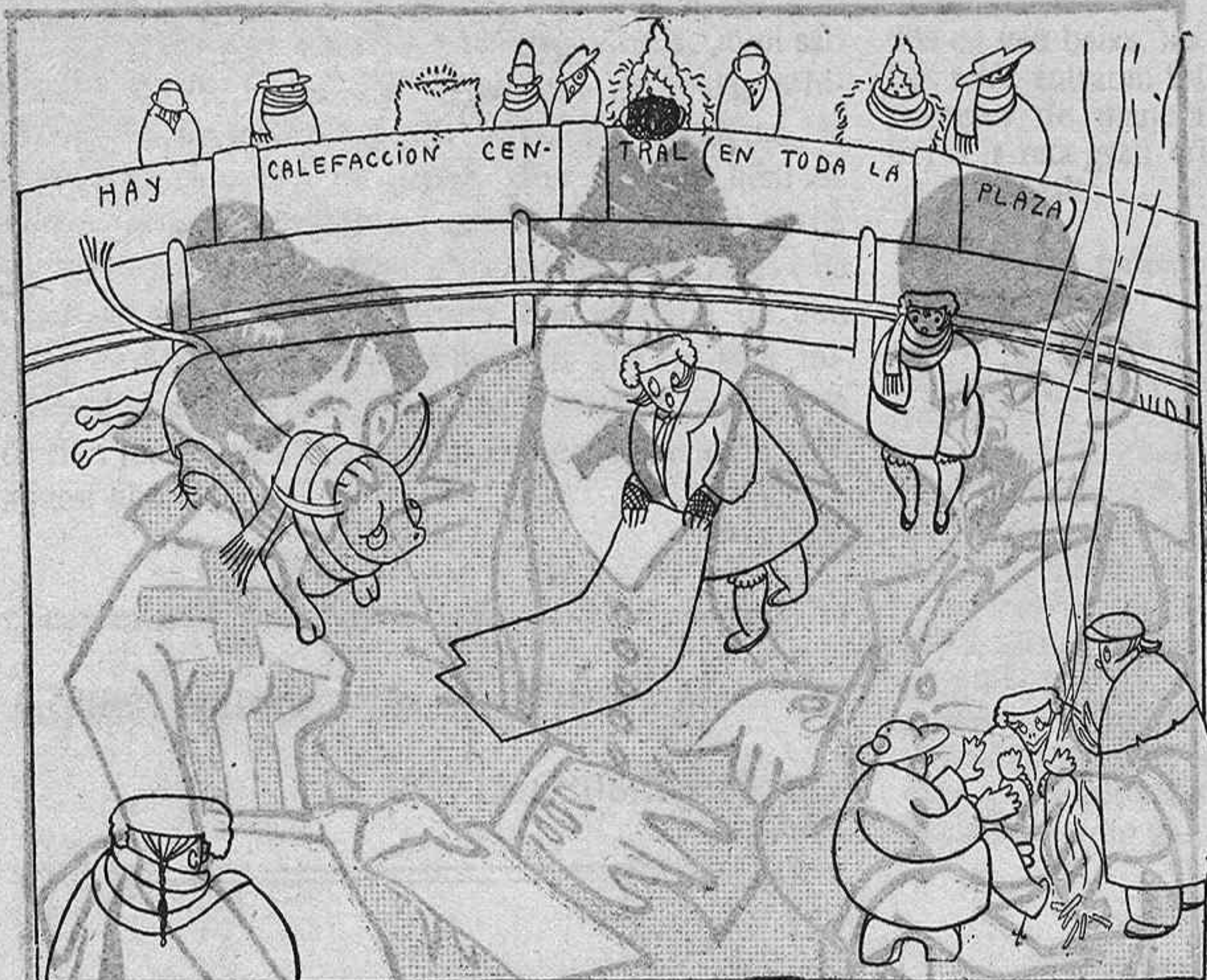
les batalles de petons...
i els dos nius de les cotilles.

També m'agrada la crema,
l'aixarop, l'aigua de malves,
fins els matons de Pedralbes
m'entusiasmen per sistema.

I de dones, no'n parlem,
car mon goig, oidà, seria
cruspir-les com pa del dia
untat d'arrop de poncem!

M. G. MIR

TOREROS D'HIVERN

Aspecte d'una novillada primerenca a 2 graus sobre zèro.

A CAU D'ORELLA

El bon ministre

En Ventosa és el gran simpàtic de la «Lliga». En Cambó és el gran antipàtic, l'Abadal l'home esfing, En Pere Rahola l'home imponent. Per això En Ventosa ha estat el primer ministre. El físic l'acompanya, i en els salons madrilenys, en les redaccions i en les tertúlies polítiques de tota Espanya, la seva línia britànica ha fet per l'admissió de la política catalana, més que tota l'oratória peripatètica d'En Cambó. Era ben bé un ministre per al *Nuevo Mundo*.

Nosaltres teniem una mica de por ens arribés un altre Ventosa, transformat per les vanitats. Però En Ventosa ha estat el primer català que no ha perdut el sentit de la mesura. Amb el seu berret fort, el coll baix, l'abric amb coll de vellut—res d'abric de pell o amb l'astracà abominable—segua essent un senyor barceloní, una mica mudat, que ha d'anar pel Passeig de Gràcia. En lloc de inflar-se s'havia aprimat. I encara parlava català. En Ventosa seguia essent el gran simpàtic.

A la nit, a l'Orfeo, fins li tremolaven les cames a l'iniciar la conferència. Se sentia emocionat i no se'n amagava. Decididament En Ventosa no tenia res que veure amb En Cambó. I quan en la sala de juntes el rodejaren les personalitats lligueres que el veien ministre i no s'ho creien, En Ventosa, abatut, feble, deia:

—Ha estat un gran sacrifici, i si ara fós no acceptaria l'ésser ministre. És el més gran sacrifici que he fet per la «Lliga».

Tot-hom assentia, i la llàstima s'anava fent tan gran que, una mica més, i acaben oferint al pobre ministre una taça de caldo.

Rectificació

Un íntim de don Joan Pich ha vingut a plànye's de la campanya que certa premsa republicana fa contra la candidatura del seu lluminós amic.

—No ho volia ésser—ens ha dit—de candidat per Barcelona; però En Lerroux, tant si vols com si no vols, li ha inclòs.

—En Lerroux sap admirar els homes de valúia i els recompensa—li hem objectat.

L'íntim d'En Pich ha protestat:

No, senyor, no. En Lerroux li ha demanat pagués el compte de les eleccions. Vint mil duros! Però En Pich lo que vol ésser, lo que serà, és senador per Tarragona. Ja veuen que en lloc de recriminacions lo que mereix són elogis.

L'amic de don Joan Pich i Pon, ben serio, acabà dient:

—No hi ha altre home tan modest i desinteressat com ell. Creguim: un Pich i prou.

La resurrecció dècima tercera

Novament ha ressucitat, aquesta vegada d'entre els vius, *El Poble Català*. Qui el fa? Qui són els de la nova empresa? Els vells redactors donen tota mena de detalls. Ja hem dit que ha ressucitat d'entre els vius.

Emperò porta una tradició el diari-fènix de la qual no's podrà dependre siguin els que siguin els seus amos. *El Poble Català*, demana sempre, com a bon català.

El dia primer de la seva dècima tercera resurrecció ja no podia sortir. La màquina estava preparada, les gal·lerades en l'estereotípa, però mancava una cosa imprescindible. Crits, consultes, i a l'últim la decissió final. Un redactor surt de l'impremta i se'n va a la d'un altre diari:

—Vinc a demanà'ls-hi un favor.

—Digui, digui.

—Que'ns voldrien deixar una mica de tinta? Quatre gotetes...

PARISIANES

DÉU

El dia del bombardeig. Erem en plena festa il·luminada per mitja dotzena d'espelmes. Les amiguetes se abandonaven, Llurs ulls es mig tancaven dolçament i els llavis que s'entreobrien deixaven veure tresors humits de

porpra i d'ivori. Les copes no eren ni mai plenes ni mai buides. Les cançons s'envolaven escandalitzades pel dring dels brindis i pel constant troteig dels canons de defensa.

El vell rellotge del menjador interrompeix el seu tic-tac monòton i remuga per escupir, com té la costum de fer-ho al disposar-se a tocar l'hora.

Era mitja nit. Els dotze cops cauen, lents, solemnials, acompanyats per un tremolor de vidres i terrabastall que imposen. Després del seu toc ningú reia. Però l'amic Faune vell, el més boig de la colla, aixeca la copa al aire i amb greuetat còmica diu:

— Companys, som a mitja nit. Es l'hora de negar l'existència de Déu.

I aixecant-nos negarem l'existència de Déu, no sapiguem si mirar les cares de les amiguetes o els esclats de obusos que per entre la claror de la lluna picaven l'ullet.

Truquen a la porta. El servei havia anat a entafurar-se pels recons del celler.

—Entreu!

S'obra la porta i apareix la gran barba de plata d'un vell de talla alt i cobert amb un mantell blanc.

—Qui sou?

I el vell respon amb gran simplicitat:

—Sóc Déu.

An aquesta declaració tots feren un gest de sorpresa i l'amic Faune vell replicà:

—Suposo que no tindreu inconvenient en trincar amb nosaltres.

Déu accepta l'oferta i ens posem a beure, a riure, a cantar i a tremolar.

El dematí blau feu esblaimar les estrelles i allunyà la bandada de dracs moderns. Abans de despedir-se, Déu ens revel·là, amb la millor gràcia del món, que ell no existia.

FERRÁN D'EGARA

Espanya de pandereta.

—¿Com és, donya Nicasia, que trobant-se bé s'ha quedat al llit?

—Perquè avui és dia de Toros.

—Ai, ai!... què vol dir?

—Que aixís el meu marit no s'anirà a empenyar el matalaç per a anar a veure la corrida.

—No l'esteu veient la renovació?
—Sí; sobre tot en la roba.

DE TEATRE CATALÀ

En Borrás i les futures temporades

FORTUNADAMENT s'han desvanescut els temors que corrien aqueixos dies respecte a una nova i pròxima deserció d'En Borrás, de l'escena regional.

«Jo compliré els meus compromisos en tots els seus punts—sembla que ha dit l'eminent actor—i per ara... per ara no penso abandonar als meus entranyables companys els artistes catalans, a molts dels quals estimo com si fossin fills meus, amb els quals acabo de fer una brillant campanya al «Novedades» (digui lo que vulgui *El Imparcial*, de Madrid), i amb els quals emprenc una nova tongada de funcions al popular teatre «Còmico» del *Paralel*»

S'ha de confessar, no obstant, que aqueixos temors de deserció, que's repeteixen sovint, quan se tracta de les grans figures de la nostra escena fan mal, un mal extraordinari, perjudicant en gran manera el Teatre Català. Ja de sí escamat i distret per tot quant se refereix a l'art

dramàtic regional, al llegir que el més il·lustre dels nostres comedians abandona altre cop Catalunya, el públic, la massa general del bon públic, se desorienta, refreda els seus entusiasmes i, donant fè a les xafarderies o a una mal intencionada gasetilla, com aquesta vegada, acaba per creure fins en el fantàstic fracàs de autors, artistes i empresa i en la desfeta de una temporada que ha sigut esplèndida i profitosa a totes llums i pesi a qui pesi.

Afortunadament, repetim, ha vingut a temps l'esperada rectificació del gloriós actor català. «Per ara no us abandono» vé a dir-nos l'Enric Borrás. I en aquest «per ara» s'hi descobreix, entre un suavíssim deix de descon-

fiada amargor, tota la seva patriòtica i ferma voluntat; tot el seu bon desig d'entregar-se al art català en còs i ànima, no per una ni per dues temporades, sinó per la vellesa, per sempre. Aqueix «per ara no us abandono,» posat en els seus llavis sincers, vol dir: «si no em deixeu marxar, no marxaré; si no voleu que m'en vagi, si us empenyeu en que em quedi, si ho procureu, si m'ajudeu a fer els possibles, em quedaré i ben de gust.»

Davant d'aquestes sinceres paraules del gran artista— i ara ens dirigim novament al benemèrit senyor don Evarist Fábregas l'únic empresari absolutament solvent en el sentit artístic i que per la seva abnegació i pel seu patriotisme ha demostrat ésser l'Empresari ideal, i sembla que ho serà durant molts anys, en definitiva—davant de aqueixes paraules que enclouen un lloable desig, el senyor Fábregas, Empresari del «Romea» refermarà segurament el seu amor al Teatre Català, augmentarà la seva abnegació acoblant al vell escenari del carrer del Hospital tots aquells artistes, la col·laboració dels quals és indispensable per a fer renàixer gloriosament la nostra escena.

Cal no deixar que En Borrás ens abandoni novament i pot-ser per a sempre; cal no permetre que's disgreguin molts dels notabilíssims elements que fins ara han treballat amb ell; cal reformar la definitiva, la única companyia catalana, que ha d'ésser la del «Romea», arrançant les coses amb delicat tacte, de manera que restin en el lloc d'honor que els pertoca tots aquells homes de capa-

citats que hagin merescut la confiança de l'Empresa i els aplaudiments del públic.

En Borrás no'ns deixa, de moment. En Borrás no se'n va... ara per ara. En Borrás i els seus estimats companys, entre els quals hi han actors i actrius ben notables, segueixen al «Cómico», i allí continuaran durant un mes, durant dos mesos... Però i després?... I les temporades futures?

Home avisat i escarmentat, creiem que aquesta vegada el benemèrit senyor don Evarist Fábregas no necessitarà dels nostres consells ni dels de ningú. Però és l'amor al art de la nostra terra; és el patriòtic desig de veure esplendorós el seu teatre, el nostre teatre, lo que ens fa parlar avui. Tenim entera confiança en que la cosa no s'ha de perdre per bones intencions ni per intel·ligència ni per abnegació, però sentiríem que's perdés per manca de diligència o per anar massa de refiat. «A quien madruga, Dios le ayuda» diuen els castellans. I, en afers de teatre, aquest adagi té tot sovint una plena confirmació.

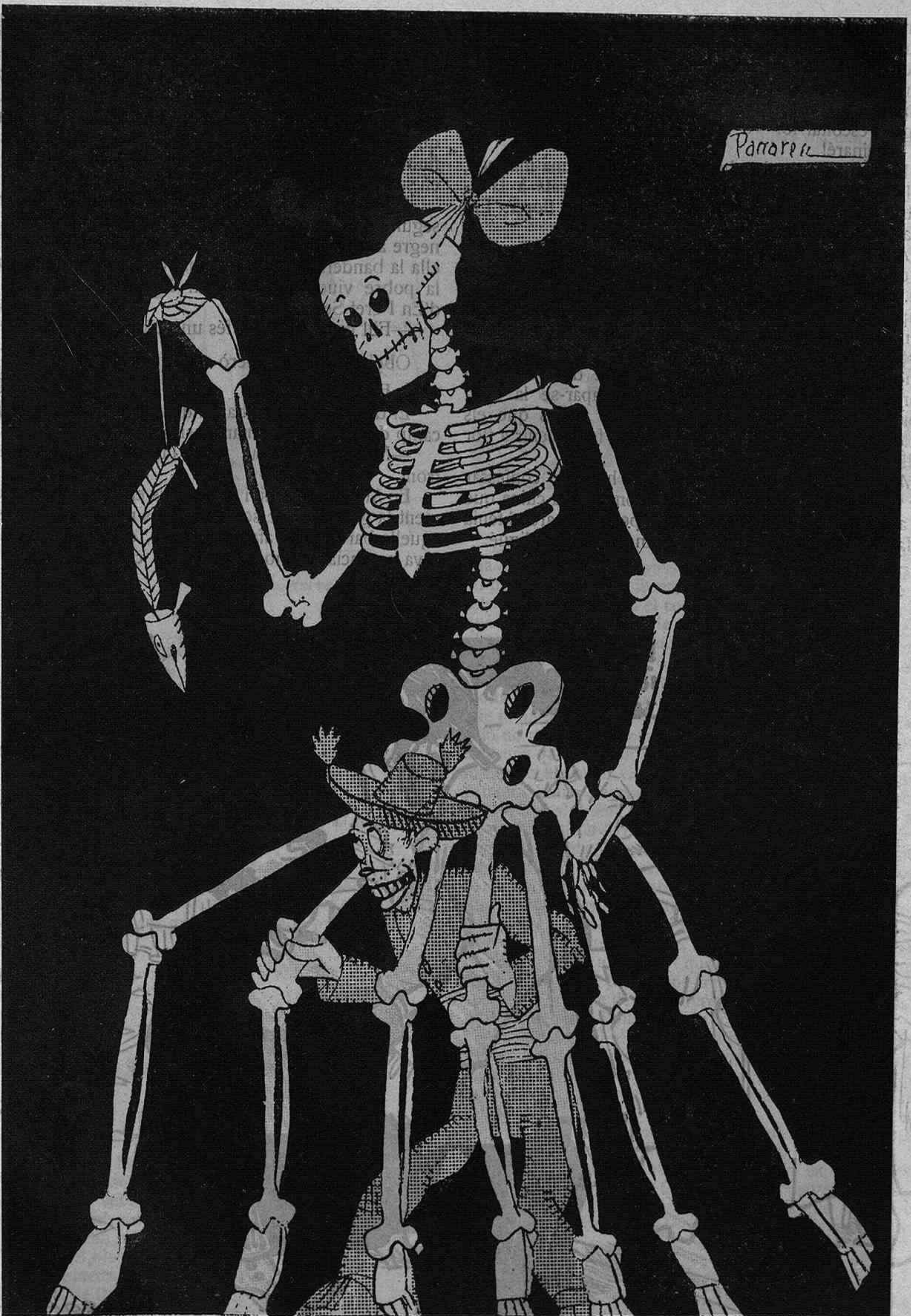
Història d'En Melcior Garra

l'obrir la porta, s'entrava en un departament on no hi havia res, qui diu res diu molt poca cosa. Del sostre penjaven enfilalls d'aquests tomàtecs petits, tot suc i llevor, que s'anomenen cireres; en un recó hi havien rabasses, en un altra una gàbia buida, de la paret penjaven un cavec, un cedàs i una aixada. Tenia

tres portes; una, la gran duia al celler (pobre celler amb dues grans botes que s'esberlaven de tanta sed i una petita que al picar-la amb els nusos dels dits prou feia entendre que era més buida que plena, que amb una veu cavernosa croc, croc, croc, explicava clarament que ja li restava molt poca sang a les venes i que aviat faria la mateixa fi que ses germanes grans). En l'al·ludit celler també hi havien moltes trenyines, tantes que feien pensar en mil·lions d'aranyes, que amb elles soles n'hi hauria hagut prou per a estroncar la sang de tots els ferits d'una d'aquestes grans batalles que s'estilen avui en dia.

L'altre porta donava a la cuina, una cuina tant pobre com el celler i que sinó tenia trenyines tenia emmascars arreu. La tercera era el començament d'una escaleta que portava (a qui sabia no relliscar i no temia els gemecs de les fustes que ja cansades de tant pujar i baixar per la seva esquena s'esclamaven sempre que algú emprenia el viatge ascensional i molt més fort encara se planyien si el tal viatge era descendent. Perquè no se si notareu que una cossa fa més mal que una puntada de peu, i l'ascensió se fa sobre els dits i la devallada sobre els talons) a tres cambres. En la primera i principal hi havia un llit de matrimoni, una calaixera, una caixa de núvia i cadires; a la paret dues o tres fotografies, una d'elles d'un sorge fumant un puro i domesticant un cavall de cartró procedent indubtablement del carrer de Santa Madrona. Al capsal del llit un cromó fresc i lluent figurava el Sagrat

PASSANT I ADORANT

—Entenem-nos: com se'n té de dir d'això? passar la Quaresma o carregar amb el mort?

Cor, abans hi tenien a San Pere que Pere se deia el pare d'En Melcior però en la tòmbola que els forasters feien a benefici del proletariat, quan la festa major, la dona d'En Pere Sereno tragué el Sagrat Cor i aquest anà a ocupar el lloc del primer papa i allí s'estava dient a qui volgués escoltar-lo:

—Reinaré!

En una altra cambra hi havia un catre i una màrrega, un llençol, una flassada, tres vidres i tres forats a la finestra, un sant inconegut i un branquilló de llozer. Era el cau d'En Melcior.

A la tercera no hi havia, i si hi havia, era farda, trastos d'aquells que no serveixen de res però que's guarden. Ningú sab perquè, però es guarden. Quan en bons temps, ja passats, per la festa major parents d'ell o d'ella feien nit en la casa que'ns ocupa, allí s'els guarnia el llit. Si els forasters eren de dues menes de sexe el matrimoni partia en dues l'habitació penjant del sostre un cobrellit ramejat i ja en el llit tenia que tapar-se la boca i apretar-se el nas per a aguantar-se les rialles que els xisclets d'elles i les dites d'ells els hi feien venir a flor de llavi.

A l'entrar en la casa En Melcior, hem de confessar que tirava més cap a la porta que donava a la cuina que no a la que conduïa a l'escaleta, però sa mare el tenia agafat i el feu seguir. Pujant el primer graó, ell digué:

—No vull

—Què, fill meu?

—No vull rentar-me la cara.

—No rei, no.

I a pesar dels tres mocadors i de que En Melcior ja pesava mig quintar l'agafà en braços i el pujà petonejant-lo i rentant-li la cara amb una aigüa més amarga que la de la mar salada, que brollava de les deus de les finestretes que per a contemplar tristeses col·locà Déu en sa faç.

Entraren tots dos en la cambra del llit de matrimoni seguits per l'home dels draps. Aquest en posa un de negre amb voravius grocs a la finestra i feu voleiar en ella la bandera de la germandat de Sant Antoni. Mentres la pobre viuda mostrava an En Melcior les despulles d'En Peret Sereno.

—Fill meu, Melcior, fés un petonet al pare.

Obeí En Melcior, però reculà afrontat.

—Està fret i punxa.

El difunt tenia una barba de malalt que semblava un camp d'etzavares. La mare insistí:

—Melcior, fill meu, fes-li l'últim petó, fes-li en el front.

En Melcior accedí i ja de peus en terra mira atentament la groga faç de son pare, i les mans sarmentoses i aquella barba mal afeitada, negra, que tenia d'ésser la seva herència. Ell no se'n feia pas cabal de lo profund

—Que és pel carbó aquesta cua, senyor Urbano?

—Precisament pel carbó, no senyora. Però Déu-n'hi-dó de la terregadal...

i al meu conjur veuràs l'hermós procés,
la lluita per la vida dels insectes.

Perquè no't toqui'l sol, t'acotaràs
seguint el gronxament de la branqueta,
i si cau damunt meu ton caparró
ne restarà ma espatlla ben contenta.

Collirem violes, flors que no has vist mai,
cent flors innominades de la selva,
i si el teu pit les vol, seran per a ell
sabent que, compadida de ses penes,
perquè no's morin tristes de xardor
i no perdin les gràcies de sos pètals,
a l'arribar a casa'ls donaràs
un traguèt d'aigua fresca.

J. COSTA I POMÉS

ROMEA

La terra, drama en tres actes, de don Pere Cavallé, és una obra que si no vingués quinze o vint anys retrassada i si no pequés de la ceba ibseniana estaria d'allò més bé. Lo més estemporani en ella és el conflicte social que enclou, no perquè no sigui versemblable, sinó perquè ha deixat per complet d'ésser actual, perquè ja ningú, ni els mateixos pagesos, se'n recorden. Quedem, doncs, en que'l cas que s'hi desenrotlla, per ésser endarrerit o *demodé* aquí a Catalunya, treu molta part d'interès al argument. Això i aquell tipu de noia que té un fals caràcter independent és lo pitjor del drama. Allò no resulta un esperit lliure, ni una dona despreocupada, sinó una desvergonyida en tota l'extensió de la paraula. Per lo demés, el senyor Cavallé pot apuutar-se'n una de bona, la primera bona, perquè d'aquella tristíssima comèdia *Amor és joventut* al drama que'ns fa conèixer avui hi ha un món de diferència. *La terra* és una obra ben pensada, perfectament construïda, segueix una línia recta i està presentada amb claretat i amb sinceritat. Algunes de les seves escenes són vigorosíssimes i quasi totes naturals; els tipus, fora del que havem senyalat, són humans i es mouen amb traça; i el llenguatge és absolutament correcte i teatral. Volem dir amb això que, al nostre entendre, aquest cop el jove autor reusenc l'ha encepegada a mitges, i que és precisament per aquest camí de *La terra*, per on ens arribarà a donar fruits saborosos del seu estre de dramaturg, no pas pel camí de la exquisida, delicada i difícilíssima comèdia poètica.

Els artistes del «Romea» hi abocaren tots els seus sentits, i l'obra sortí ben rodona. Se coneixia que estava admirablement ensajada, doncs les escenes de conjunt, que en aqueix drama tenen molt relleu, obtingueren una interpretació naturalíssima.

S'hi distingiren les senyores Fremont, Fornés i Verdier; i els senyors Giménez, Mir i Munt-Rosés.

Per a aquesta nit s'anuncia la comèdia en tres actes, de l'Adrià Gual, *Flgaro, o la dama que s'avorria*. Hi ha una gran expectació per conèixer-la, car se diu que és una obra de les més personals i de les més característiques del autor de *Silenci*.

NOVEDADES

La darrera estrena que'ns donà la companyia catalana fou un sàinet de l'Enric Lluelles, actor meritíssim de la casa. Es titula *La festa del carrer* i fou celebrat amb merescuts aplaudiments perquè fa riure bastant i resulta entretingut. D'argument quasi no'n té, però tractant-se d'un quadre animat de

—Pst!.. Senyor!... Vol venir a votar?

de l'esgarrapada que aquell mirar produïa en son cervell, però era molt fondo el solc.

En Geroni, l'home dels draps digué a la Rosa:

—Això ja està, que el vestim?

I la Rosa digué an En Melcior:

—Ves a baix, a la cuina, menja el que vulguis però no et moguis de casa, siguis bon minyó, molt bon minyó, sempre bon minyó.

Dient això l'abraçà i el petonejà i tornà a rentar-li la cara amb llàgrimes.

En Melcior baixà a la cuina i s'entretingué mirant com les mosques se mataven tirant-se de cap a un suc de vinagre i sucre sense escarmentar amb l'exemple de les innumerables de ses germanes que ja eren allí de còs present.

Les violes

Les violes han vençut als contratemps
obrint al bosc i al marge ses poncelles,
posant un vel d'oblid i un dolç perfum
damunt l'hivern ubac, tot neu, tot gebra.
—Vina amb mi al bosc aimia; allí isolats,
sota'l cel blau, devall les ombres fresques
de la pineda, vora'ls romanins
vestits de flors, cantant-hi les abelles,
te diré a cau d'orella, enamorat,
neguïts del cor, fantàstiques fal·leres,
Te diré que t'estimo amb frenest;
contemplant els ocells te'n treuré exemples

L'ELECTORER PERFECTE

—Apa, duros de franc!..., duros de franc!...

la vida rural tampoc en necessita. El fet és que lo poc que hi passa distreu i satisfà a l'espectador que no exigeix altra cosa sinó que l'entretinguin. En la seva obreta demostra en Lluelles excelents condicions per a dedicar-se al conreu d'aquell difícil ram de l'art dramàtic, el sànet de costums: ull observador, trellat rel·lativament fidel del natural, i gràcia espontània en el diàleg.

En Nolla i la Faura foren els herois de l'interpretació.

Diumenge, a la nit, féu llur comiat la companyia catalana que tan bona campanya ha fet al «Novedades», trelladant-se al «Cómico», on degué debutar abans d'ahir amb *Terra baixa* i *Gente bien*. Al front de la mateixa continuen l'Enric Borràs i En Pep Bergés, com a primers actors i directors de la part dramàtica i còmica respectivament.

NUEVO

Exit col·lossal de *La sota d'oros*, un vodevil dels de gran talla, en el qual l'incommensurable Santpere hi fa un treball de filigrana. L'obra és de les que deixen satisfet i l'interpretació de les que aclaparen. I si a tot això hi afegeixen una presentació esplèndida i unes *toilettes* d'aquelles de deixa'm encendre... no té res d'estrany que *La sota d'oros* sigui la carta preferida.

GOYA

Consti, només per a deixar-ho degudament remarcat en la nostra crònica teatral, que aquell drama *Rosamunda* del senyor alemany que volta per aquí no resultà gran cosa, malgrat de la propaganda insòlita dels diaris germanòfils que patim. Un esperpent perfectament teutó, en el qual no s'hi ensenyen altres bel·leses que refinades crudeltats exposades amb més o menys traça. Una obra que, al «Teatro Apolo», En Rojas l'hauria sostinguda una setmana; i això és tot.

ESPAÑOL

A l'«Español» sí que aquesta vegada l'han encepegada bona. *El bè negre* és una comèdia d'una força còmica extra-

ordinària i la juguen molt bè. L'argument és graciosíssim i molt original; els tipus resulten creacions en sa major part i les escenes grotesques s'hi desenrotllen amb naturalitat fins acabar-se l'obra. La gent, la bona gent parroquiana de la casa no's cansa de riure amb rialles grasses i espontànies. Creiem sincerament que l'amic Robert té vodevil per a dies.

Ah, i molt aviat, pot-ser la setmana entrant, per a peça el *Souper-tango*. —L. L. L.

Els deportes

Mala impressió la del diumenge. El partit *España-Barcelona*, ens deixà una amargor a la boca, extraordinària.

Les trompades, empentes i ganes de fer mal sovintejaven tant, que allò no semblava futbol-associació sinó una cosa molt apropada an el *rugby*. Alguns (no tots) jugadors de l'*España* que foren els que més se distingiren en la patacada ens feien l'impressió de voler guanyar per... bemoles i això no els portava cap simpatia sinó molt al contrari. Al gros públic no el tindran mai al seu costat per aquest camí.

La serie de jugadors barcelonins contusionats fou bastant nombrosa. A cada moment s'havia de parar el jòc per a atendre a un lesionat. Algun n'hi hagué del *España*, cal ésser imparcials, però, ah! que pocs. El referee senyor Alemany es veia negre (ell que és bastant moreno) per a posar ordre i castigar a cada moment.

La majoria dels concurrents, mal impressionats com nosaltres, desitjaven que allò s'acabés perquè per a veure lo que veien, no calia amoinar-se. En lloc de divertir-s'hi un hi patia. Altres més inhumans hi disfrutaven quan un jugador queia. I fins li deien alguna frase mal sonant, cosa que fa molt valent segons sembla. A nosaltres ens causava repugnància.

En sortint agafàrem el tranvia. Era un d'aquells que diu: *Hospital-foot-ball*...

Mentres entre els jugadors no s'estableixin diferències, aquestes paraules estan molt apropiades juntes. Convé que els camps de futbol hi estiguin ben a la vora dels llits del Clínic. Més d'una vegada faran servei, tant com una escola de bona criança pel públic incivil.

Ah! ens descuidavem de lo més important. Guanyà l'*España* per 2 a 1. Però dels 2 n'hi entrà un En Reguera sense volguer. Perquè lo que és ells si que els hi costa molt de ficar goals.

A Sabadell s'afermà el triomf del *Español* que, gracies a Déu, queda campió de Catalunya. La nostra enhorabona i a veure com se porta amb el Campionat d'Espanya. Aquest any li toca.

I ara ocupem-nos un xic del grupu B. El campió d'aquest grupu, és el *Badalona* (molts senyors i amics nostres) però per no sabem quines coses extranyes de cessions de punts per part de l'*Avenç* de Sant Andreu després d'haver guanyat aquest el partit an els badalonins, la pilota està encara a la teulada. Hi han unes quatrecentes pessetes entremig que, se-

gons com se resolguin poden desqualificar al Club de l'Aramburu.

Ho sentiríem perquè són bons xicots. Però vaja, allavors quedarien campions els del *Centre Sports de Sans* també molt amics nostres i que no hi ha dubte se mereixen un premi. El *Terrassa* (també amics nostres), se queden on tenen lloc i és llàstima perquè són xicots que valen. Però és allò, un o altre ha de guanyar. Al perdre el diumenge amb el *Sans* allà dalt a Terrassa, En Torrella, aquest petit jogador, fins plorava.

I ara va la bona, El campió del grupu B. si guanya al *Inter*, que és el *último mono* del grupu A., passa de pet an aquest grupu i segons el reglament, ha de jugar amb l'*Espanol* per a veure qui dels dos té més condicions per a ésser campió. Encara que no ho sembla, també podrien passar sorpreses. Oi?

FLY

S'ha format el Comitè de la pròxima Exposició Artística al Palau de Belles Arts.

President: el senyor Llimona, del Círcol de Sant Lluc.
Ai, ai, ai...

Sòrt que ara les figueres no tenen fulles, que sinó, pobres estatures totes portarien la llufa al davant.

Diuen de Roma que ha mort en aquella ciutat l'eminent pintor català i estimat amic nostre N'Enric Serra.

Era un notabilíssim colorista que, pintant aigües mortes i paisatges de tota mena, havia conquerit un gloriós renom a tot el món i principalment a Itàlia, on residia des de fa molts anys.

Els llegidors de L'ESQUELLA hauran tingut ocasió de admirar sovint en els nostres Almanacs diverses reproduccions de les seves admirables obres.

Descansi en pau l'entrançable amic i distingidíssim col·laborador.

El gran *Mallano* ha assegurat, en plè Consistori Municipal, que mercès a les gestions de la Comissió que presideix, d'aquí molt poc temps els pobres de Barcelona podran comprar el pa més barato.

De debò?

Vinga una abraçada!

Es l'única manera de reconciliar-me amb tu, mil-homes!

ESQUELLOTS

Ministres en l'intimitat:

En Ventosa troba per la Rambla un vell company:

—Hola, ministre!... Et trobo més flacot.

—Doncs tinc molta gana.

—Ah, si?... Es dir que menges molt?

—Uii!... Figura't que un dia, entre En Rodés i jo, ens varem menjar l'Assemblea.

Llegeixo en els diaris del dissabte propassat.

«Mañana se celebrará un concurso de canarios...»

I efectivament, l'endemà, diumenge, va haver-hi mítings electorals en tot el districte.

Amb motiu de la terrible topada de trens que ha causat tantes víctimes, moriren esclafades un grapat de vedelles que venien cap a Barcelona.

Justa!... Només ens mancava aquesta. Poca carn que mengem i que encara tinguem de menjarnos-la *avertadal*...

En el districte setè s'ha fundat un centre polític i instructiu que porta per títol i emblema el flamant mot «Renovación». Segons programa que havem tingut a la vista, un dia d'aquests va inaugurar les seves funcions.

I saben què deia el tal programa al capde-vall?...

«Por la noche: lucido baile de sociedad».

La veritat... no hi sabem veure la *renovació*.

Diu una nota de la Capitania:

«Han sido descubiertos dos importantes depósitos de bacalao.

De ellos se ha incautado la policía.»

La policia?...
Bueno, ara que no se'l mengi, que nosaltres també som de Déu.

El somni d'un candidat.

PROPAGANDA RURAL

La visita del candidat.

Altra vegada el diable de les ostres han produït multitud de casos de tifus a Barcelona.

Per això és que, des de fa alguns dies, veureu que n'hi peten més de rics, que de pobres.

Com que això del marisc senyorívol és una menja a la qual e's peixi-menuti no hi podem arribar, d'aquí la conseqüència.

Quan vegeu passar, doncs, un enterrament d'aquests de sis cavalls emplomerats ja podeu exclamar sens por de error-vos:

«Ostres vingueren, que del món el tragueren.»

Ja estem en la segona setmana de Quaresma i encara no hi ha bacallà.

Al dir que no n'hi ha, entenguï's que no n'hi ha per a segons qui.

No n'hi ha per als pobres, que som els que hi hauríem de tenir més dret, per la *simpatia* que tota la vida li hem tingut, per allò del: «Ja'ns coneixem!» que diu el Senyor Esteve a la Muntanya Pelada.

Però a la taula dels rics no n'hi deu faltar mai.

No tinguin por, que el comte de Caralt i el marquès de Alella i les de Hijosa de Alava i el *naviero* Tayá, ja'n deuen menjar, ja, de *badejo*.

Si fins que acabi la guerra
no puc menjar bacallà,
o tinc dret de protestâ...

o no hay justicia en la tierra.

ACUDITS

Entre cessants:

—No veus quin trajo més descolorit porto?

—Això rai, fes com jo, que me'l faig girar del costat que està millor.

—Sí; però, desgraciadament, aquest trajo no té tres costats.

Entre un farmacèutic i un seu client.

—Venia a cobrar les medicines.

—Ho sento, però no tinc cap diner. No els hi podré pagar.

—Que encara conserva els pots i les ampolles?

—Sí, senyor.

—Menos mall... Torni-me'ls; aixís no perdré cap quarto.

A un venedor de diaris se li acosta un senyor conegut, i amb tò paternal li diu:

—Sembla mentida que tú, un xicot aixerit, te dediquis a una cosa tan denigrant i embrutidora com això dels diaris.

El venedor, amb naturalitat:

—Oh, no els llegeixo pas!...

La viuda de don Claudi no para de plorar al seu difunt espòs.

—Calme't, dona!—li diu una amiga.—Però si tu mateixa deies que el teu home era un animal!...

La viuda:

—Ai, sí!... però el tenia tan ben domesticat!...

A la capsalera del llit d'un malalt greu hi ha la dona d'aquest i el metge.

El metge.—No sé... El veig molt malament!...

La dona.—Vol dir que s'ha agravat més encara?

El metge.—Dic que'l veig molt malament perquè... m'he deixat les ulleres a casa.

Una estoneta abans de sopar, En *Caimitu* se penja al coll de la seva mare:

—Mamà!... Conte'm un altre *cuental*!

—No'n se cap més, fill meu. Però no tinguis por, que ja ens en contarà un el papà quan arribi, per a explicar-nos el perquè ha tardat a venir a sopar.

Un vell xaruc se casa amb una noia de divuit anys. Al sortir de l'església, tot satisfet, se dirigeix a la núvia:

—No entenc com essent tu tan jove i jo tan vell, me vulguis fer tan feliç.

—Ja t'ho explicaré—respon ella.—Jo festejava amb un jove, però una gitana va dir-me que'm casaria dugues vegades,... i l'altre me'l guardo per la segona.

A la taula d'un cafè es parla de viatges fets al Extranjer:

—I de l'Anglaterra?... Què me'n diu de l'Anglaterra!

—Oh, és un gran país!...

—Vostè hi ha estat?

—Home!... tan com haver-hi estat, no senyor. Però el vestit que porto és de panyo anglès.

Antoni López, editor — Rambla del Mltg, núm. 20

Imprempta LA CAMPANA y L'ESQUELLA, OIm, 8
BARCELONA

Antoni López, llibreter, Rambla del Mig, 20, Llibreria Espanyola, Barcelona. Correu: apar. n.º 2

TELÉFONO 4115

Edicions populars

Obra nova de SANTIAGO RUSIÑOL

En Josepet de Sant Celoni

Un tom: 1'25 pessetes

Novel·la picaresca

SANTIAGO RUSIÑOL

"SOUPER TANGO"

OBRA SATÍRICA

Molt aviat sortiran

les següents

obres

SANTIAGO RUSIÑOL

LA CASA DE L'ART

SAINET

ADRIÀ GUAL

Hores d'amor i de tristesa

FREDERIC PUJOLÀ

En el repòs de la trinxera

OBRA NUEVA

Vicente Blasco Ibáñez

MARE NOSTRUM

NOVELA

Un tomo

Pesetas 4

LOS 47 CAPITANES

NOVELA TRÁGICA

Traducida del Japonés

Un tomo

Ptas. 3'50

J.-M. JUNOY

GUYNEMER

traduit du catalan

Prix: 1 franc

LES CENT MILLORS POESÍES DE LA LLENGUA CATALANA

Triades per E. Moliné i Brases

UNA pesseta

NOTA.—Tothom qui vulgui adquirir qualsevol de dites obres, remetent l'import en lliurances del Gir Postal o bé en segells de franqueig al llibreter Antoni López, Rambla del Mig, 20, Barcelona, la rebrà a volta de correu, franca de ports. No responem d'extravios, si no's remet, ademés, un ral per a certificat. Als corresponsals se'ls otorguen rebaixes.

BAZAR

DE LA

UNIÓ

Unió, 3.—BARCELONA

ÚTILS PER A ESCRIPTORI

:: TINTES SUPERIORS ::

VIAS URINARIAS - AVARIOSIS - DEBILIDAD GENITAL

Curación radical, rapidísima y siempre segura con los muy acreditados medicamentos

DONNATTI

FOLLETOS E INSTRUCCIONES GRATUITAS

Farmacia Hispano Americana, Boquería, 47.—BARCELONA

ANTIGUO JARABE Y PILDORAS ANTIRREUMÁTICAS

"GUASCH"

Precio: 5 Ptas frasco

Depositorio:

Laboratorio "GUASCH"

De venta:

SEGALÀ · Rambla San José 14

Hijos de VIDALY RIBAS · Hospital 2

FARMACIA DEL LICEO · San Pablo 1

VICENTE FERRER Y CA Plaza Cataluña

FARMACIA LA CRUZ

en todas las buenas farmacias.

ALIANZA IZQUIERDAS

- 1º GINER
- 2º LERROUX
- 3º MARCELINO
- 4º LARGO
- 5º PIC Y D

LLIGA REGIONALISTA

- 1º CAMBO
- 2º RUSIÑOL
- 3º RAHOLA
- 4º MORERA
- 5º BATLLE

PIPAROL

—Es veu que amb això de les candidatures passa al revés dels Toros.
 —Què vols dir?
 —Que diuen que «no hay quinto malo»... i mira, fixa-t'hi.